

ASIAN
NEWSLETTER

január 2017

- Trump a TPP: Koniec voľného obchodu?
- Útok na hongkongských aktivistov
- Čínska ekonomika spomaľuje
- Minister obrany USA vo východnej Ázii
- Korupčný škandál Samsungu
- Kim Jong-un chce jednať s Trumpom
- Flash News
- Business News
- Cyber News

Šírimo odborné vedomosti o Ázii

Južná Kórea - Južná Kórea ohlásila, že urýchli vytvorenie jednotky, ktorá by mala byť v prípade konfliktu nasadená špeciálne na elimináciu najvyšších severokórejských elít, vrátane Kim Jong-una. Spočiatku sa jej dokončenie plánovalo na rok 2019, avšak juhokórejskí predstavitelia deklarovali jej funkčnosť už v tomto roku. To možno vnímať aj ako dôsledok pokračujúceho napätia na Kórejskom polostrove v súvislosti s jadrovým zbrojením a alarmujúcou agresívnou rétorikou Severnej Kórei.

Čína - Tohtoročné oslavy Nového roku v Číne sa museli zaobiť s menším množstvom pyrotechniky ako v minulosti. Peking vydal nariadenie, ktoré obmedzovalo predaj a púšťanie ohňostrojov, v niektorých provinciách boli zakázané úplne. Vláda sa tak snaží bojovať proti smogu, ktorého hodnoty hlavne v zimných mesiacoch dosahujú čísla ohrozujúce zdravie a životné prostredie. Tiež sa tak má predísť nehodám a požiarom, ktoré vznikajú pri nesprávnom používaní pyrotechniky.

TRUMP A TPP: Koniec voľného obchodu?

Keď vo februári minulého roku podpísalo dvanásť štátov z oboch brehov Tichého oceánu Dohodu o transpacifickom partnerstve (TPP), mnohí oslavovali zrod najväčšej zóny voľného obchodu na svete, ktorá by pokrývala až 40 % svetového obchodu. Medzi oslavujúcimi avšak nebol vtedy ešte kandidát na prezidenta USA, Donald Trump. Po jeho víťazstve v novembrových voľbách sa Trump nechal počuť, že jeho prvým krokom v úrade bude odstúpenie od TPP. Trump svoje slovo dodržal a k odstúpeniu od TPP došlo 23. januára 2017, len tri dni po jeho inaugurácii.

TPP malo spájať v obriu zónu voľného obchodu USA s Austráliou, Brunejom, Čile, Japonskom, Kanadou, Malajziou, Mexikom, Novým Zélandom, Peru, Singapurom a Vietnamom. Vďaka odstráneniu obchodných bariér medzi týmito krajinami malo dôjsť k zrýchleniu hospodárskeho rastu, tvorbe nových pracovných miest, podpore inovácií a znižovaniu chudoby. Toto všetko však vynechávalo kľúčového hráča v regióne, Čínu. Jej vynechanie z TPP nie je náhodné, keďže Obamova administratíva TPP predstavovala ako súčasť ázijského pivotu, ktorý mal za nevyslovený cieľ aj obmedzenie rastúcej čínskej moci v regióne a vo svete.

Odstúpením od TPP Trump vytrhol Číne z päty potenciálne veľmi bolestivý trň. Zároveň sa týmto krokom Trump pripravil o pomerne silný nástroj na vyjednávanie s Čínou, pričom USA od Číny nedostali nič na oplátku. Aj preto sa odstúpenie od TPP javí minimálne ako unáhlené. Následky Trumpových činov budú mať vplyv nielen na vzťahy s Čínou, ale aj s americkými spojencami v juhovýchodnej Ázii. Otočka o 180° v tak zásadnej otázke akou je TPP vyvolá u mnohých ázijských partnerov oprávnené obavy týkajúce sa americkej kredibility a môže dokonca spôsobiť ich priklonenie sa k Číne a jej modelu ekonomického rastu, podobne ako to robia Filipíny.

V tomto kontexte je nutné upozorniť na vystúpenie čínskeho prezidenta Xi Jinpinga v Davose, kde ako anti-tézu k Trumpovmu izolacionizmu a protekcionizmu obhajoval voľný obchod. Podľa prezidenta Xi „musíme zostať verní voľnému obchodu a investíciám. Musíme podporovať obchod a liberalizáciu investícií. Z obchodnej vojny nikto nevzide ako víťaz.“ To naznačuje, že Čína je ochotná sa postaviť do role globálneho lídra a prebrať opraty po USA a ďalších západných štátoch.

Zmenený postoj USA pod vedením prezidenta Trumpa nemusí nutne znamenať koniec voľného obchodu v oblasti Ázie a Pacifiku. Austrália podporuje uzatvorenia TPP v redukovanej podobe bez USA, pričom tento krok podporujú aj Nový Zéland a Singapur. Ďalší, ako napríklad Malajzia a Vietnam, zase podporujú integrovanie v alternatívnom zoskupení Regionálneho všeobecného ekonomického partnerstva (RCEP), ktorého súčasťou majú byť aj Čína a India. V každom prípade sa zdá, že pokiaľ bude Donald Trump prezidentom, USA budú stáť mimo týchto multilaterálnych procesov.

Pro-pekinskí demonstranti útočili na aktivistov

Na hongkonskom letisku pro-pekinskí demonstranti napadli známeho prodemokratického zákonodarcu Hongkongu Nathana Lawa vracajúceho sa z politického fóra na Taiwane. Ešte pár dní predtým bol študentský aktivista Joshua Wong, cestujúci na rovnaké fórum, „privítaný“ asi 300 demonstratmi na letisku v Taipei. Aktivistu Lawa, ktorý dlhodobo bojuje za právo na sebaurčenie Hongkongu a stavia sa kriticky voči pekinskej politike, dav tvrdo odsúdil heslami ako „zradca“. Toto slovné napádanie vyústilo do násillia a Law si odniesol drobné zranenia.

Na mieste stojí otázka za akých okolností k incidentu došlo. Podľa Lawa a jeho stúpcov je diskutabilné, prečo polícia útoku nepredišla alebo neučinila adekvátne opatrenia. Naznačujú tak možnú skrytú ruku Pekingu. Ten vníma aktivity lokalistického hnutia v Hongkongu ako zásadnú hrozbu a snaží sa ich všemožne eliminovať.

Vedení Samsungu uplácelo prezidentku Park

Korejská policie pokračuje v rozkrývání korupční sítě okolo jihokorejské prezidentky Park Geun-hye. V polovině ledna byl vydán zatykač na místopředsedu Samsungu Jay Y. Leeho pro obvinění z úplatkářství a zpronevěry. Lee měl prezidentčině důvěrníci Choi Soon-sil vyplatit několik částek v celkové výši 847 milionů dolarů z peněz své společnosti. Výměnou pro sebe Lee požadoval prezidentčinu podporu při transferu moci ve vedení Samsungu, jemuž oficiálně předsedá Leeův otec, který je však od roku 2014 hospitalizován. Úplatky také nejspíše ovlivnily překvapivě hladký proces jinak kontroverzní fúze holdingu Cheil Industries Inc. se Samsung C&T Corp v roce 2015. Státní žalobce se na Leeho rozhodl vydat zatykač navzdory potenciálnímu negativnímu dopadu na Samsung, a tedy i na ekonomiku Koreje.

V následujících dnech byla zatčena také ministryně kultury Cho Yoon-sun a bývalý ředitel kanceláře prezidentky Kim Ki-choon. Oba jsou obviněni ze sestavení černé listiny protivládních umělců a novinářů, kterým pro jejich názory měli odepírat státní podporu a participaci na vládních projektech.

Čína / Vietnam - Prvou oficiální návštěvou v roce 2017 přijatou v Pekingu bylo stretnutí lídra vietnamské komunistické strany Nguyen Phu Tronga s prezidentem a zároveň lídrem čínské komunistické strany Xi Jinpingem. Čínsko-vietnamské vztahy sa v roku 2016 výrazne zlepšili. Vietnam sa stal najväčším obchodným partnerom Číny zo všetkých štátov ASEAN, čínske investície vo Vietname pritom činia približne 11 miliárd dolárov v rámci 1 500 projektov. V súčasnom prehlbovaní vzájomných vzťahov najväčšou prekážkou pretrvávajú námorný spor v Juhočínskom mori.

Filipíny - Dve ruské vojenské lode na štyri dni zakotvili na Filipínach v rámci priateľskej návštevy. Prezident Duterte sa dlhodobo snaží o zlepšovanie vzťahov s Ruskom, v čom mu Moskva vychádza v ústrety. Ruské námorníctvo vyjadrilo záujem o usporiadanie spoločných cvičení s filipínskou stranou. Vďaka hlbšej spolupráci s Manilou sa Rusko bude môcť stať aktívnejším hráčom v Juhočínskom mori,

Mattis upokojuje spojencov vo východnej Ázii

Minister obrany USA James „Mad Dog“ Mattis navštívil počas svojej prvej zahraničnej cesty (2.-4. februára) Južnú Kóreu a Japonsko. Cieľom cesty bolo spojencov uistiť, že Spojené štáty, ako garant ich bezpečnosti, dodržia všetky svoje záväzky. Obavy Japonska a Južnej Kórei plynú z vyjadrení Donalda Trumpa, ktorý počas volebnej kampane vyzval oba štáty k zvýšeniu podielu pri financovaní americkej vojenskej prítomnosti v regióne, inak pohrozil jej stiahnutím. S kórejským ministrom obrany jednal Mattis aj o severokórejskom jadrovom programe a urýchlení rozmiestnenia obranného protiraketového systému THAAD v Južnej Kórei. So svojim japonským kolegom Tomomim Inadom a premiérom Shinzo Abem sa venovali otázke financovania prítomnosti približne 50 000 amerických vojakov v Japonsku. Mattis zároveň zdôraznil, že Spojené štáty sú pripravené brániť všetky územia spadajúce pod japonskú administratívnu správu, teda aj sporné ostrovy Senkaku. Čínske nároky v Juhočínskom mori síce odsúdil, no dodal, že nie je dôvod na podniknutie významnejších vojenských krokov.

Kim Jong-un chce jednať s Trumpom

Zvolenie Donalda Trumpa do úradu amerického prezidenta vytvorilo motiváciu a možnosti pre mnohé krajiny s cieľom zvýšiť, poprípade vytvoriť kladný politický kapitál so Spojenými štátmi. Výnimkou nie je ani Severná Kórea. Jej líder Kim Jong-un sa vyjadril, že je ochotný s novým americkým prezidentom rokovať, avšak na druhej strane pohrozil, že ak nebudú naplnené severokórejské záujmy, bude krajina ďalej pokračovať s rozširovaním jadrového arzenálu.

Americký postoj v tejto oblasti je nejednoznačný napriek Trumpovmu predvolebnému výroku, že s Kimom je ochotný jednať. Je totiž nutné brať do úvahy rozdiel medzi predvolebnou rétorikou a reálnymi záujmami USA, ktoré sú obzvlášť v ázijskom regióne značne previazané s ostatnými aktérmi v tejto oblasti. Jednaním so Severnou Kóreou môžu USA poškodiť novo uvalený sankčný mechanizmus a zároveň posilniť severokórejské postavenie v medzinárodnom spoločenstve, čo v dôsledku môže prispieť k legitimizácii tohoto diktátorského režimu.

Južná Kórea / Japonsko

Japonsko odvolalo veľvyslanca a konzula z Južnej Kórey po tom, čo bola pred japonským konzulátom v Busane umiestnená socha ženy predstavujúca sexuálne otrokyne z druhej svetovej vojny, tzv. „comfort women“. Aktivisti chceli prostredníctvom sochy vyjadriť nesúhlas s podobou minuloročného vyrovnania, v ktorom sa Japonsko formálne ospravedlnilo a zaplatilo vyše 8,6 miliónov dolárov nadácií pre žijúce obeť zneužívania. Podľa kritikov nebola však dohoda vytvorená po diskusii so samotnými obeťami, ktoré navyše priamo nekompenzuje.

Čínský ekonomický růst opět zpomalil

Čínský ekonomický růst nepřestává zpomalovat. V minulém roce dosáhl rekordního minima za posledních 27 let, a to růstu 6,7 % HDP za rok, tedy o 0,2 % méně oproti roku 2015. Čínská komunistická strana s mírným poklesem počítala, a přestože je minimální hranice plánovaného růstu nastavena na nepříliš vzdálených 6,5 %, Čína i nadále plní svůj dlouhodobý cíl zdvojnásobení hodnoty HDP mezi lety 2010 a 2020. Kredibilita stranou zveřejněných údajů je ovšem rozporuplná. Guvernér průmyslové provincie Liaoning se v lednu přiznal, že v letech 2011 až 2014 přikrášloval data o jeho hospodářském výkonu, a to až o sto procent. Čínský režim, jehož stabilita je založena na kultu ekonomické prosperity, tak bývá západními ekonomy podezříván, že potenciálně nebezpečnou situaci řeší podobným způsobem.

Na čínskou ekonomiku také nepřestává tlačit demografická krize, kvůli které vláda v minulém roce rozvolnila politiku jednoho dítěte. Díky možnosti pořádit si druhé dítě přivítala Čína v roce 2016 o 1,31 milionů novorozeňat více než v předchozím roce. Nárůst počtu dětí, který by krizi dokázal zvrátit, by však musel být trojnásobný.

Cyber News

Indie modernizuje kybernetické zabezpečení

V zajišťování kybernetické bezpečnosti Indie doposud zaostává za jinými asijskými státy. Zatímco Čína nebo Jižní Korea běžně využívají k zabezpečení umělou inteligenci, indická vláda zaměstnává agenty, kteří se v sesbíraných datech snaží najít vzorce a nepravidelnosti vlastními silami. Takový proces je pomalý a neefektivní, přestože riziko kybernetických útoků je kvůli současnému trendu v kyberprostoru, ale i sporům s Pákistánem a komplikovaným vztahům s Čínou, pro Indii vysoké.

Situaci se snaží změnit soukromá společnost Innefu, jíž indická vláda v lednu pokusně outsourcovala analýzu dat na pozadí incidentu na indicko-pákistánské hranici. Innefu vytvořený program Prophecy, jenž je postaven na technologiích využívaných CIA, je schopen sbírat, analyzovat a vyhodnocovat data z mnoha zdrojů zároveň. Innefu se nyní snaží vytvořit podobný systém, který by byl základem všech elektronických zařízení bezpečnostní infrastruktury Indie.

Business News

Čína a India na ekonomickom fóre v Davose

Dňa 17. januára odštartovalo Svetové ekonomické fórum vo švajčiarskom Davose otváracím príhovorom čínskeho prezidenta Xi Jinpinga. Prezident Číny navštívil Davos po prvýkrát, čo bolo silným signálom najmä v kontexte nástupu Trumpa v Spojených štátoch. Témou tohtoročného fóra bolo „zodpovedné líderstvo“ kde čínsky prezident predstavil Čínu ako obhajcu globalizácie a odporcu rastúcich protekcionistických tendencií. Politickí predstavitelia Indie sa snažili vyzdvihnúť svoju krajinu ako vhodnú destináciu pre ďalšie zahraničné investície s dôrazom na sektor služieb. Diskutovalo sa taktiež o ďalšom smerovaní Indie v oblasti protikorupčných opatrení či daňových reforiem, a to predovšetkým z dôvodu jej ekonomického poklesu. Preberaný bol taktiež kontroverzný krok demonetizácie najpoužívanejších bankoviek.